

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ХІМІЇ ТА ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА АНАЛІТИЧНОЇ ТА ТОКСИКОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ
КАФЕДРА ФАРМАКОЛОГІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ

ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТОКСИКОМАНІЇ ТА НАРКОМАНІЇ

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних робіт для студентів III курсу
факультету хімії та фармації
спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація»

ОДЕСА
ОНУ
2023

УДК 616.89-008.441.3
Ф247

Укладачі:

Р. Є. Хома, доктор хімічних наук, професор, професор кафедри аналітичної та токсикологічної хімії;

Т. М. Щербакова, кандидат хімічних наук, доцент, завідувач кафедри аналітичної та токсикологічної хімії;

А. О. Цісак, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри фармакології та технології ліків;

С. В. Топоров, кандидат хімічних наук, доцент, доцент кафедри аналітичної та токсикологічної хімії.

Рецензенти:

Т. В. Кокшарова, доктор хімічних наук, професор, професор кафедри неорганічної хімії та хімічної освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

В. В. Ведута, кандидат хімічних наук, доцент, доцент кафедри органічної та фармацевтичної хімії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою факультету
хімії та фармації ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 8 від 12 травня 2023 р.*

Фармацевтичні аспекти токсикоманії та наркоманії [Електронний ресурс] : електрон. метод. вказівки до практич. робіт для студ. III курсу ф-ту хімії та фармації спец. 226 «Фармація, промислова фармація» / уклад.: Р. Є. Хома, Т. М. Щербакова, А. О. Цісак, С. В. Топоров – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. – 67 с. – 0,8 МБ.

Пропоновані методичні вказівки стануть у нагоді при виконанні практичних робіт з дисципліни вільного вибору «Фармацевтичні аспекти токсикоманії та наркоманії», яка викладається студентам другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» факультету хімії та фармації Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

УДК 616.89-008.441.3

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	5
I. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТОКСИКОМАНІЇ ТА НАРКОМАНІЇ”	6
1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни.....	6
1.2 Зміст навчальної дисципліни	9
1.3 Структура навчальної дисципліни.....	14
1.4 Теми практичних занять	15
1.5 Самостійна робота	17
1.6 Методи навчання	19
1.7 Форми контролю і методи оцінювання.....	19
II. МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ	23
<i>Практична робота № 1</i>	
Загальні принципи діагностики, лікування та профілактики наркоманій і токсикоманій	23
<i>Практична робота № 2</i>	
Проблема наркоманії в сучасній медицині та фармації. Організація наркологічної допомоги в Україні	27
<i>Практична робота № 3</i>	
Фармацевтичні аспекти та основи профілактики тютюнопаління	30
<i>Практична робота № 4</i>	
Метаболізм етанолу та методи його виявлення	35
<i>Практична робота № 5</i>	

Метаболізм метанолу та методи його виявлення	37
<i>Практична робота № 6</i>	
Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні опіатів та залежності від них	38
<i>Практична робота № 7</i>	
Фармацевтичні аспекти та основи профілактики вживання кокаїну і залежності від нього.....	43
<i>Практична робота № 8</i>	
Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні галюциногенів, амфетамінів та залежності від них	45
<i>Практична робота № 9</i>	
Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні канабіноїдів та залежності від них.....	50
<i>Практична робота № 10</i>	
Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні психотропних препаратів та залежності від них	53
<i>Перелік питань для поточного та періодичного контролю</i>	<i>59</i>
<i>Рекомендована література</i>	<i>65</i>

ВСТУП

Про пияцтво та куріння, алкоголізм і наркоманію – шкідливі для здоров'я фактори – говорилося і говориться дуже багато. Іноді їх дуже м'яко називають “шкідливими звичками”. Алкоголь і нікотин назвали “культурними” отрутами. Але саме вони, ці “культурні” отрути приносять безліч бід та страждань – у сім'ях, трудових колективах, є соціальним злом для суспільства. Понад те, внаслідок шкідливих звичок скорочується тривалість життя, підвищується смертність населення, народжується неповноцінне потомство. Про шкоду куріння сказано чимало. Проте занепокоєння вчених та лікарів викликане поширенням цієї згубної звички, оскільки поки що значна кількість людей не вважає куріння шкідливим для здоров'я. Куріння – не невинне заняття, яке можна залишити без зусиль. Це справжня наркоманія, і тим більше небезпечна, що багато хто її не сприймає всерйоз. Проблема вживання алкоголю також є дуже актуальною в наші дні. Нині споживання спиртних напоїв у світі характеризується величезними цифрами. Від цього страждає все суспільство, але насамперед під загрозу ставиться підростаюче покоління: діти, підлітки, молодь, а також здоров'я майбутніх матерів. Адже алкоголь особливо активно впливає на несформований організм, поступово руйнуючи його. Зловживання наркотичними засобами і незаконна торгівля ними останнім часом у багатьох, особливо розвинутих країнах світу прийняли катастрофічні розміри.

I. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТОКСИКОМАНІЇ ТА НАРКОМАНІЇ”

1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати у здобувачів вищої освіти знання про основи організації роботи наркологічної служби в Україні і країнах Європи, основні групи лікарських препаратів, вживання яких призводить до звикання та розвитку залежності та встановлення механізмів їх дії, а також основні групи фармацевтичних препаратів і речовин побутової хімії, зловживання якими стає причиною токсикоманії.

Для досягнення вказаної мети слід вирішити наступні завдання:

- сформувати уявлення про соціальні, фізіологічні і психологічні фактори, як основні в етіології токсикоманії та наркоманії;
- ознайомити з раціональними прийомами і методами профілактики та лікування;
- сформувати уявлення про поширення токсикоманії, наркоманії та алкоголізму серед населення різних вікових груп;
- опанувати вміння щодо планування та організації наркологічної допомоги (інформування) населенню.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

- **ЗК 2.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК 6.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК 7.** Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.
- **ЗК 9.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- **ЗК 10.** Здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді та з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності.

- **ЗК 11.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- б) фахових (ФК):
 - **ФК 3.** Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.
 - **ФК 7.** Здатність визначати лікарські засоби, ксенобіотики, токсини та їх метаболіти у біологічних рідинах та тканинах організму, проводити хіміко-токсикологічні дослідження з метою діагностики гострих отруень, наркотичного та алкогольного сп'янінь.
 - **ФК 12.** Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.
 - **ФК 20.** Здатність здійснювати розробку методик контролю якості лікарських засобів, у тому числі активних фармацевтичних інгредієнтів, лікарської рослинної сировини і допоміжних речовин з використанням фізичних, хімічних, фізико-хімічних, біологічних, мікробіологічних, фармако-технологічних та фармако-органолептичних методів контролю.

Програмні результати навчання (ПРН)

- **ПРН 2.** Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.
- **ПРН 4.** Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та використання цих результатів для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.
- **ПРН 14.** Визначати переваги та недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармако-кінетичних та фармако-динамічних особливостей. Рекомендувати споживачам безрецептурні лікарські засоби та інші товари аптечного

асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки.

- **ПРН 16.** Визначати вплив факторів, що діють на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарського засобу і обумовлені станом, особливостями організму людини та фізико-хімічними властивостями ЛЗ.
- **ПРН 17.** Використовувати дані клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень для здійснення моніторингу ефективності та безпеки застосування лікарських засобів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні положення щодо організації наркологічної допомоги населенню;
- основні фази абстинентного синдрому та інтоксикації;
- наслідки зловживання токсикоманічними речовинами;
- психічні, поведінкові та соматоневрологічні розлади при токсикоманії і політоксикоманії;
- групи сполук, що стають причиною токсикоманії, їх фізико-хімічні властивості;

уміти:

- використовувати фахові знання у вирішенні практичних питань;
- проводити профілактичне інформування населення стосовно шкідливості різних видів токсикоманії;
- надавати першу допомогу при токсикоманічних отруєннях;
- самостійно працювати з навчальною і довідковою літературою;
- застосовувати основи фармацевтичної токсикоманії при вивченні профільних дисциплін.

1.2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання наркоманій та токсикоманій. Тютюнопаління, алкоголізм

Тема 1. *Термінологія в наркології. Класифікації наркотичних і психоактивних речовин*

Термінологія наркології: наркологія, наркотики, наркотичні речовини (три критерії), психоактивна речовина (ПАР), токсикоманії, наркоманії. Великий наркотичний синдром, його складові. Психічна залежність, фізична залежність, абстиненція, толерантність, токсикологічна інтоксикація. Класифікація наркотичних і психоактивних речовин. Наркотичні і психоактивні речовини рослинного походження: канабіноїди, опіати, кокаїн, атропін, ефедрин, нікотин, кофеїн, диметилтриптамін (ДМТ), ергін (ЛСА), етанол. Напівсинтетичні наркотичні і психоактивні речовини: героїн (діацетилморфін), діонин – похідні опію; фенілалкіламіни – ефедрон, псевдоефедрин, норевфедрин; похідні лізергінової кислоти – ЛСД (діетиламін лізергінової кислоти). Синтетичні наркотичні і психоактивні речовини: опіоди, похідні фенілалкіламіну, транквілізатори і нейролептики, снодійні засоби, антипсихотичні засоби. Класифікація за ступенем обмеження та обігу психоактивних речовин. Прекурсори. «Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», списки переліку. Класифікація за специфікою дії: гіпнотичні засоби (депресанти), стимулюючі засоби; психотоміметики. Класифікація токсичних речовин за фізико-хімічними властивостями: леткі речовини, нелеткі речовини.

Тема 2. *Стадії наркоманії. Етапи та методи лікування наркоманій і токсикоманій.*

Дезінтоксикація. Замісна підтримуюча терапія (ЗПТ). Психотерапія. Методи активної детоксикації.

Тема 3. *Організація наркологічної допомоги в Україні. Загальні принципи діагностики наркоманій і токсикоманій. Епідеміологія, профілактика*

Основні структурні одиниці наркологічної допомоги населенню в Україні. Диспансеризація хворих. Основні методи діагностики

наркоманій і токсикоманій: клінічна діагностика, лабораторна діагностика (аналітична діагностика, біохімічна діагностика). Скринінгові методи аналізу (попередній аналіз). Епідеміологія, профілактика та методи боротьби з алкоголізмом, наркоманією, токсикоманією. Зростання немедичного вживання психоактивних речовин. Правовий метод боротьби з наркоманією. Основні міжнародні договори з контролю над наркотиками і ПАР. Координаторські структури в Україні та їхня діяльність. Кримінальна відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Профілактична робота в суспільстві з попередження алкоголізму, наркоманії і токсикоманії.

Тема 4. *Фармацевтичні аспекти тютюнопаління. Токсична дія, симптоми отруєння*

Нікотин, його природне походження. Загальна характеристика нікотинової залежності, її стадії. Історія поширення тютюнопаління. Застосування тютюну у деяких галузях господарської діяльності. Форми використання тютюну як зловживання. Токсична дія нікотину. Симптоми отруєння. Негативний вплив тютюнопаління на організм. Пасивне тютюнопаління. Ознаки гострого отруєння нікотином. Симптоми хронічного нікотинового отруєння.

Тема 5. *Алкоголізм: поняття та визначення. Хімічна та токсикологічна характеристика, клініка алкоголізму*

Алкоголізм: поняття та визначення. Алкоголь: хімічна та токсикологічна характеристика. Лікарські засоби, що містять алкоголь. Сурогати алкоголю. Фізико-хімічні властивості та показники токсичності основних спиртів, що входять до складу алкогольних напоїв. Різновиди етилового спирту. Біотрансформація етанолу. Отруєння. Етиленгліколь, пропіленгліколь. Їх біотрансформація. Токсична дія продуктів метаболізму. Метанол. Токсична дія у результаті біотрансформації в організмі. Токсикокінетика етанолу. Класифікація алкогольного сп'яніння за концентрацією етанолу в крові. Токсикокінетика метанолу. Фаза неспецифічної дії, фаза специфічної дії. Дія на центральну нервову

систему, дія на слизові оболонки ротової порожнини, дія на ШКТ, печінку. Зловживання алкоголем при вагітності. Алкогольний синдром плода (АСП). Дія на серцево-судинну систему, імунну систему. Взаємодія етанолу з лікарськими засобами. Сивушні масла та їх токсична дія. Застосування етанолу. Алкоголізм. Класифікація алкоголізму за клінічними стадіями розвитку захворювання. Характеристика стадій.

Тема 6. *Перша допомога, методи детоксикації при отруєнні тютюном і алкоголем. Перша допомога. Методи профілактики*

Методи профілактики. Перша допомога при отруєнні нікотинном. Невідкладна допомога. Фармакологічне лікування нікотинової залежності: таблетки, нікотинний пластир, спреї. Методи профілактики тютюнопаління. Державна політика України щодо боротьби з тютюнопалінням. Клінічна картина отруєнь етанолом, метанолом, етиленгліколем. Перша допомога при отруєннях алкоголем. Профілактика алкоголізму, основні задачі та етапи профілактики.

Змістовий модуль 2. Фармацевтичні аспекти та профілактика вживання наркотичних та психоактивних речовин

Тема 7. *Фармацевтичні аспекти вживання опіатів, залежності від них та профілактика*

Загальна характеристика наркотичних речовин: опіати, опіоди. Рослинні джерела опіатів. Історія вживання опіатів. Медичне використання опіатів. Види опію, який використовують в медицині. Токсична дія та метаболізм опіатів. Причини інтоксикацій. Фізіологічна дія опіатів на системи організму. Наслідки регулярного прийому опіатів, симптоми опійного сп'яніння, морфінізму. Опійний абстинентний синдром, його фази. Способи вживання опіатів. Метаболізм опіатів. Перша допомога при отруєнні опіатами. Антидотна терапія, використання антагоністів конкурентного типу. Метадонова (замісна) терапія. Профілактика отруєнь опіатами. Характеристика окремих представників групи опіатів, їх

фармакологічна дія, використання у медицині: морфін, кодеїн, дезоморфін (наркотик «крокодил»), героїн, омнопон, фентаніл.

Тема 8. *Фармацевтичні аспекти вживання кокаїну, основи профілактики, залежність від кокаїну*

Кокаїн. Список № 2 Конвенції ООН. Історія вживання кокаїну. Синтез кокаїну. Медичне використання кокаїну. Внесення кокаїну до списку заборонених речовин (ООН – 1963 р.). Фізико-хімічні властивості кокаїну. Рослинна сировина, хімічний склад, фізичні властивості. Наркотичні засоби коки та застосування кокаїну: листя коки, паста кокаїну, кокаїну гідрохлорид, кокаїну основа (крек), «спідбол», «коричневий кокаїн», «чорний кокаїн», «людина-контейнер». Токсична дія кокаїну на організм людини. Виділення кокаїну з організму. Дія кокаїну на організм людини, ознаки споживання кокаїну. Симптоматика відміни.

Тема 9. *Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні галюциногенів, амфетамінів та залежності від них*

Мотиви виникнення наркоманії. Наркоманія як проблема в Україні та світі. Амфетаміни. Характеристика деяких представників: фенілалкіламіни, мескалін. Похідні амфетаміну і метамфетаміну, деякі токсикометричні та токсикокінетичні показники. Фізико-хімічні властивості. Амфетаміни – психотропні стимулятори. Похідні амфетаміну – галюциногени. Характеристика деяких галюциногенів: МДМА, ДОБ, ДОМ/СТР, ДОХ. Токсична дія галюциногенів, токсикокінетика. Основні метаболіти. Невідкладна допомога при отруєннях амфетамінами та метамфетамінами. Дисоціативні психоактивні речовини: ЛСД, псилоцин, фенциклідин, кетамін. Історія використання ЛСД. Способи застосування ЛСД, токсикокінетика. Фенциклідини. Історія вживання. Дія на організм людини, токсикокінетика. Кетамін. Зловживання кетаміном, токсикокінетика, фази отруєння. Декстрометорфан. Історична довідка. Медичне застосування, зловживання декстрометорфаном. Клінічна картина при зловживаннях.

Тема 10. *Канабіноїди. Фармацевтичні аспекти вживання канабіноїдів. Методи профілактики та лікування*

Канабіс. Список № 1 Постійного комітету за контролем наркотиків. Історія вживання канабіноїдів. Маріхуана, гашиш. Хімічний склад канабіноїдів. Канабінол (КБ), канабідол (КБД). Синтетичні речовини, структурні аналоги, що мають подібні фармакологічні ефекти (некласичні канабіноїди). Характеристика деяких природних канабіноїдів: маріхуана, гашиш, гашиш на олії, банг, ганжа, сінсемілла, курильні суміші (спайси). Способи застосування наркотичних засобів з коноплі. Застосування канабіноїдів в медицині: при онкозахворюваннях, хворобі Альцгеймера, анорексії, протиблювотний засіб. Токсикологічна дія канабіноїдів на організм людини. Ознаки споживання наркотичних засобів з коноплі. Токсикокінетика. Методи лікування залежності від канабіноїдів. Методи профілактики.

Тема 11. *Токсикологічне значення основних груп психотропних лікарських засобів. Транквілізатори, фармацевтичні аспекти вживання*

Токсикологічне значення основних груп психотропних лікарських засобів. Класифікація психотропних засобів. Транквілізатори – похідні 1,4-бензодіазепіну. Основні представники, медичне застосування. Дія на організм. Хімічні властивості. Поведінка транквілізаторів в організмі. Основні напрямки метаболізму. Отруєння бензодіазепінами, три ступеня отруєння, перша допомога. Антидотна терапія при отруєнні.

Тема 12. *Нейролептики. Снодійні засоби. Дія на організм. Перша допомога при лікуванні*

Нейролептики – похідні фенотіазіну. Основні представники та їх медичне застосування: аміназин, діпразин, тизерцин. Порушення організму при вживанні. Ознаки отруєння. Хімічні властивості фенотіазинів. Основні напрямки метаболізму. Принципи лікування гострих отруєнь нейролептиками. Снодійні засоби – похідні барбітурової кислоти. Основні представники та їх дія на організм. Медичне застосування. Дози барбітуратів, небезпечні для життя. Вплив барбітуратів на організм дитини. Механізм токсичної дії. Ознаки передозування. Чотири клінічні стадії інтоксикації. Вплив

барбітуратів на серцево-судинну систему; трофічні розлади, порушення функцій шлунково-кишкового тракту. Діагностика сп'яніння снодійними. Прояви абстинентного синдрому при зловживанні снодійними. Лікування гострого отруєння, заходи першої допомоги. Профілактика повторного отруєння.

1.3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем
Змістовий модуль 1. Загальні питання наркоманій та токсикоманій. Тютюнопаління, алкоголізм
Тема 1. Термінологія в наркології. Класифікації наркотичних і психоактивних речовин
Тема 2. Стадії наркоманії. Етапи та методи лікування наркоманій і токсикоманій
Тема 3. Організація наркологічної допомоги в Україні. Загальні принципи діагностики наркоманій і токсикоманій. Епідеміологія, профілактика
Тема 4. Фармацевтичні аспекти тютюнопаління. Токсична дія, симптоми отруєння
Тема 5. Алкоголізм: поняття та визначення. Хімічна та токсикологічна характеристика, клініка алкоголізму
Тема 6. Перша допомога, методи детоксикації при отруєнні тютюном і алкоголем. Перша допомога. Методи профілактики
Змістовий модуль 2. Фармацевтичні аспекти та профілактика вживання наркотичних та психоактивних речовин
Тема 7. Фармацевтичні аспекти вживання опіатів, залежності від них та профілактика
Тема 8. Фармацевтичні аспекти вживання кокаїну, основи профілактики, залежність від кокаїну
Тема 9. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні галюциногенів, амфетамінів та залежності від них
Тема 10. Канабіноїди. Фармацевтичні аспекти вживання канабіноїдів.

Методи профілактики та лікування
Тема 11. Токсикологічне значення основних груп психотропних лікарських засобів. Транквілізатори, фармацевтичні аспекти вживання
Тема 12. Нейролептики. Снодійні засоби. Дія на організм. Перша допомога при лікуванні

1.4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва практичної роботи
1.	Загальні принципи діагностики, лікування та профілактики наркоманій і токсикоманій <i>Основні структурні одиниці наркологічної допомоги населенню в Україні. Клінічна діагностика. Лабораторна діагностика. Рішення тестових завдань по темі</i>
2.	Проблема наркоманії в сучасній медицині та фармації. Організація наркологічної допомоги в Україні <i>Проблеми та основні причини наркоманії в Україні. Організація наркологічної допомоги в Україні. Загальні принципи діагностики наркоманій і токсикоманій. Аналітична діагностика алкогольного сп'яніння, факту вживання наркотичних та психотропних речовин</i>
3.	Фармацевтичні аспекти та основи профілактики тютюнопаління <i>Загальна характеристика ніотинової залежності. Методи профілактики тютюнопаління. Фізико-хімічні властивості нікотину. Токсична дія та метаболізм нікотину. Рішення тестових завдань по темі</i>
4.	Метаболізм етанолу та методи його виявлення <i>Фармакологія та токсикологія етанолу. Правила відбору біопроб для аналізу на вміст алкоголю. Методи виявлення етанолу в біопробах. Хіміко-токсикологічний аналіз етанолу. Рішення тестових завдань по темі</i>

5.	Метаболізм метанолу та методи його виявлення <i>Токсикологія метанолу Хіміко-токсикологічний аналіз метанолу. Рішення тестових завдань по темі</i>
6.	Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні опіатів та залежності від них <i>Загальна характеристика, рослинні джерела опіатів. Профілактика отруєнь опіатами. Фізико-хімічні властивості опіатів. Токсична дія та метаболізм опіатів. Методи виявлення опіатів. Рішення тестових завдань по темі</i>
7.	Фармацевтичні аспекти та основи профілактики вживання кокаїну і залежності від нього <i>Токсикологія кокаїну. Хіміко-токсикологічний аналіз кокаїну. Рішення тестових завдань по темі</i>
8.	Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні галюциногенів, амфетамінів та залежності від них <i>Токсикологія галюциногенів, амфетамінів. Хіміко-токсикологічний аналіз галюциногенів, амфетамінів. Рішення тестових завдань по темі</i>
9.	Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні канабіноїдів та залежності від них <i>Токсикологія канабіноїдів. Хіміко-токсикологічний аналіз канабіноїдів. Рішення тестових завдань по темі</i>
10.	Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні психотропних препаратів та залежності від них <i>Токсикологічне значення основних груп психотропних лікарських засобів. Механізм дії діазепаму та фенозепаму. Фармакокінетичні та фармако-динамічні особливості нейролептиків. Хіміко-токсикологічний аналіз</i>

1.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми самостійної роботи здобувачів
1.	Тема 1. Термінологія в наркології. Класифікації наркотичних і психоактивних речовин <i>(опрацювання лекційного матеріалу, рішення тестових завдань за темою; самостійне опрацювання здобувачами теми, написання конспекту, його перевірка викладачем)</i>
2.	Тема 2. Стадії наркоманії. Етапи та методи лікування наркоманій і токсикоманій <i>(підготовка до практичного заняття 1, рішення тестових завдань за темою; самостійне опрацювання здобувачами теми, написання конспекту, його перевірка викладачем)</i>
3.	Тема 3. Організація наркологічної допомоги в Україні. Загальні принципи діагностики наркоманій і токсикоманій. Епідеміологія, профілактика <i>(підготовка до практичного заняття 2, рішення тестових завдань за темою; самостійне опрацювання здобувачами теми, написання конспекту, його перевірка викладачем)</i>
4.	Тема 4. Фармацевтичні аспекти тютюнопаління. Токсична дія, симптоми отруєння <i>(опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 3, рішення тестових завдань за темою; самостійне опрацювання здобувачами теми, написання конспекту, його перевірка викладачем)</i>
5.	Тема 5. Алкоголізм: поняття та визначення. Хімічна та токсикологічна характеристика, клініка алкоголізму <i>(опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 4, рішення тестових завдань за темою; самостійне опрацювання здобувачами теми, написання конспекту, його перевірка викладачем)</i>
6.	Тема 6. Перша допомога, методи детоксикації при отруєнні тютюном і алкоголем. Перша допомога. Методи профілактики

	<i>(опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 5, рішення тестових завдань за темою, підготовка до контрольної роботи за змістовим модулем I)</i>
7.	Тема 7. Фармацевтичні аспекти вживання опіатів, залежності від них та профілактика <i>(опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 6, рішення тестових завдань за темою; самостійне опрацювання здобувачами теми, написання конспекту, його перевірка викладачем)</i>
8.	Тема 8. Фармацевтичні аспекти вживання кокаїну, основи профілактики, залежність від кокаїну <i>(опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 7, рішення тестових завдань за темою; самостійне опрацювання здобувачами теми, написання конспекту, його перевірка викладачем)</i>
9.	Тема 9. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні галюциногенів, амфетамінів та залежності від них <i>(опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 8, рішення тестових завдань за темою; самостійне опрацювання здобувачами теми, написання конспекту, його перевірка викладачем)</i>
10.	Тема 10. Канабіноїди. Фармацевтичні аспекти вживання канабіноїдів. Методи профілактики та лікування <i>(підготовка до практичного заняття 9, рішення тестових завдань за темою; самостійне опрацювання здобувачами теми, написання конспекту, його перевірка викладачем)</i>
11.	Тема 11. Токсикологічне значення основних груп психотропних лікарських засобів. Транквілізатори, фармацевтичні аспекти вживання <i>(опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття 10, рішення тестових завдань за темою; самостійне опрацювання здобувачами теми, написання конспекту, його перевірка викладачем)</i>

12.	Тема 12. Нейролептики. Снодійні засоби. Дія на організм. Перша допомога при лікуванні. <i>(підготовка до практичного заняття 10, рішення тестових завдань за темою, підготовка до контрольної роботи за змістовим модулем 2; самостійне опрацювання здобувачами теми, написання конспекту, його перевірка викладачем)</i>

1.6. Методи навчання

1. Словесні (лекції, в тому числі з аналізом конкретних ситуацій, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія).
2. Наочні (мультимедійні презентації; візуалізація; демонстрація відео-експериментів з виявлення наркотичних та психоактивних речовин).
3. Практичні (рішення ситуаційних задач, робота з наукометричними базами).

1.7. Форми контролю і методи оцінювання

(у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

1. Поточний контроль:

- усне опитування на лекціях;
- усне опитування на практичних заняттях;
- оцінювання виконання самостійної роботи (письмові відповіді на контрольні питання за темами 1-12).

2. Періодичний контроль:

- тестування (контрольні письмові роботи) після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Контрольні роботи містять по 25 тестових завдань з однією правильною відповіддю. Кожна правильна відповідь на 1 тестове завдання з однією правильною відповіддю оцінюється в 1 бал, неправильна відповідь – 0 балів.

3. Підсумковий контроль – залік.

Загальна підсумкова оцінка визначається як сума балів за результатами поточного і періодичного контролю.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів

Кількість балів (2,5 бальна шкала)	Критерії оцінювання результатів виконання завдань для самостійної роботи
2,1-2,5	Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних завдань роботи, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує інформаційні технології, завдання виконане вчасно
1,6-2,0	Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує інформаційні технології, але допускає несуттєві неточності, завдання виконане вчасно
1,1-1,5	Здобувач самостійно застосовує алгоритм (методику) виконання завдання, відчуває труднощі у застосуванні теоретичних знань при аналізі практичного матеріалу, пошуку додаткової інформації. Проте допущені помилки при виконанні завдання не дають можливості зробити правильні висновки. Завдання виконане вчасно
0,6-1,0	Здобувач планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані практичні уміння та навички, допускаються грубі помилки у застосування понятійного апарату. Завдання виконане невчасно

0	Здобувач неправильно виконав завдання для самостійної роботи, продемонстрував незадовільне знання понятійного апарату, не зміг застосовувати теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу. Або завдання не виконане

Кількість балів (2,0 бальна шкала)	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти на практичних заняттях
2,0	Здобувач освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією. Здійснює експеримент за планом з урахуванням техніки безпеки та правил роботи з речовинами та обладнанням; правильно, без помилок оформлює результати дослідження (складає таблиці, будує графіки тощо), здійснює розрахунки; науково грамотно, логічно описує результати спостереження; вміє аналізувати та узагальнювати результати експериментальної роботи, робить обґрунтовані та логічні висновки
1,6	Здобувач освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Здійснює експеримент за планом з урахуванням техніки безпеки та правил роботи з речовинами та обладнанням; оформлює результати дослідження (складає таблиці, будує графіки тощо), здійснює розрахунки; науково грамотно, логічно описує результати спостереження; вміє аналізувати та узагальнювати результати експериментальної роботи, робить обґрунтовані та логічні висновки, але припускається неточностей

1,2	Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки. При виконанні практичних або лабораторних робіт здобувач виконує роботу за зразком (інструкцією), але з помилками; робить висновки, проте не розуміє достатньою мірою мету роботи, допускається суттєвих помилок у розрахунках та оформленні звіту
0,8	Здобувач освіти достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань. При виконанні лабораторних робіт здобувач вміє користуватися окремими приладами, але не може самостійно виконати роботу і зробити висновки, допускається значної кількості грубих помилок у ході експерименту, в оформленні роботи, у дотриманні правил техніки безпеки при роботі з речовинами та обладнанням
0-0,4	Здобувач не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає суттєві помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді. Робота не виконана або досліді, виміри, обчислення, спостереження проводилися неправильно

II. МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

Практична робота № 1

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ДІАГНОСТИКИ, ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКИ НАРКОМАНІЙ І ТОКСИКОМАНІЙ

Тестові завдання до практичної роботи № 1

1. Наркотик – речовина, яка задовольняє:
 - А. Двом критеріям – медичному та соціальному
 - Б. Двом критеріям – фізичному та юридичному
 - В. Трьом критеріям – медичному, соціальному та юридичному
 - Г. Трьом критеріям – фармакологічному, соціальному та фізичному
2. Токсикоманія – захворювання, при якому з метою отримати задоволення або підтримати стан психічного та фізичного комфорту особа регулярно вживає:
 - А. Лікарські засоби
 - Б. Наркотичні речовини
 - В. Психоактивні речовини
 - Г. Психотропні речовини
3. Наркоманія – токсикоманія психотропними речовинами, які віднесено до списку наркотичних згідно з:
 - А. Відповідним законодавчим актам
 - Б. Медичним призначенням
 - В. Фармакологічною дією
 - Г. Фізико-хімічними властивостями
4. Згідно з медичним критерієм до наркотиків відносять речовину, яка має специфічний (стимулюючий, седативний, галюциногенний та ін.) вплив на ЦНС, що є причиною її:
 - А. Медичного призначення
 - Б. Немедичного вживання
 - В. Заборони для використання в медицині
 - Г. Обмеження обігу

5. Згідно з соціальним критерієм до наркотиків відносять речовину, яка:
- А. Має високу токсичність, що призводить до великої кількості отруень
 - Б. Чинить специфічну дію на організм, що є причиною її зловживання
 - В. Заборонена законом до використання в медицині
 - Г. Має широке немедичне вживання у суспільстві і наслідки цього набувають великої соціальної ваги
6. Абстиненція – хворобливий стан, який розвивається у пацієнтів із наркоманією чи токсикоманією після припинення прийому речовин і є ознакою:
- А. Фізичної залежності
 - Б. Психічної залежності
 - В. Толерантності до наркотичної речовини
 - Г. Зміною форми сп'яніння під дією психоактивної речовини
7. Толерантність до психоактивних та наркотичних препаратів є характеристикою:
- А. Фізичної залежності
 - Б. Психічної залежності
 - В. Синдрому зміненої реактивності організму до наркотичної речовини
 - Г. Абстинентного синдрому
8. До наркотичних і психоактивних речовин рослинного походження відносяться:
- А. ЛСД
 - Б. Атропін
 - В. Героїн
 - Г. Ефедрон
9. До напівсинтетичних наркотичних і психоактивних речовин відноситься:
- А. Морфін
 - Б. Ергін (ЛСА)
 - В. Мескалін

Г. ЛСД

10. До напівсинтетичних наркотичних і психоактивних речовин відноситься:

А. Ефедрон

Б. Диметилтриптамін

В. Мескалін

Г. Ергін (ЛСА)

11. До синтетичних наркотичних і психоактивних речовин відноситься:

А. Кетамін

Б. ДМТ

В. Мескалін

Г. Ергін (ЛСА)

12. До синтетичних наркотичних і психоактивних речовин відносяться:

А. Трамадол

Б. ДМТ

В. Сальвінорин

Г. Ергін (ЛСА)

Контрольні питання до практичної роботи № 1

1. Сформулюйте основні завдання, які вирішує наркологія.
2. Дайте визначення термінам «наркотик», «психотропна речовина», «психоактивна речовина».
3. В чому полягають медичний, соціальний і юридичний аспекти проблеми наркологічної термінології?
4. Дайте визначення термінам «наркоманія», «токсикоманія». З чим пов'язана можливість трансформування діагнозу «токсикоманія» в діагноз «наркоманія» і навпаки?
5. Великий наркоманічний синдром та його складові частини.
6. Синдром зміненої залежності та його складові частини.
7. Дайте визначення поняттю «абстинентний синдром» та назвіть причину його виникнення.

8. В чому заключається синдром зміненої реактивності організму при захворюваннях на наркоманію і токсикоманію? Наведіть приклади.
9. Дайте визначення поняттю «токсикоманічна (наркоманічна) інтоксикація». Взаємозв'язок токсикоманічної інтоксикації з гострим отруєнням ПАР.
10. Види класифікації наркотичних і психоактивних речовин.
11. Класифікація наркотичних і психоактивних речовин за походженням.
12. Наведіть приклади ПАР рослинного походження.
13. Наведіть приклади напівсинтетичних і синтетичних ПАР.
14. Класифікація ПАР за специфікою дії на організм. Наведіть приклади.
15. Класифікація ПАР за ступенем обмеження використання та обігу.
16. Назвіть основні групи наркотичних і психотропних речовин згідно з національним «Переліком наркотичних, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, що підлягають спеціальному контролю у відповідності з чинним законодавством України».
17. Дайте визначення поняттю «прекурсор», що використовується в сфері контролю за обігом наркотичних і психотропних речовин. Наведіть приклади прекурсорів.
18. Класифікація ПАР за фізико-хімічними властивостями. Галузь використання вказаної класифікації.
19. Назвіть стадії наркоманії.
20. Назвіть етапи лікування наркоманій і токсикоманій.
21. Назвіть методи лікування наркоманій і токсикоманій.
22. В чому полягає замісна підтримуюча терапія?
23. Форми психотерапії при лікуванні наркоманій і токсикоманій.
24. Назвіть методи активної детоксикації організму при гострих отруєннях.

Практична робота № 2
ПРОБЛЕМА НАРКОМАНІЇ В СУЧАСНІЙ МЕДИЦИНІ ТА
ФАРМАЦІЇ. ОРГАНІЗАЦІЯ НАРКОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В
УКРАЇНІ

Тестові завдання до практичної роботи № 2

1. Згідно «Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», затвердженого Кабінетом Міністрів України від 6 травня 2000 р. (№770) бензилморфін включено до:
 - А. Особливо небезпечних психотропних речовин, обіг яких заборонено
 - Б. Особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено
 - В. Психотропних речовин, обіг яких обмежено
 - Г. Наркотичних засобів, обіг яких обмежено
2. Згідно «Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», затвердженого Кабінетом Міністрів України від 6 травня 2000 р. (№770) трамадол включено до:
 - А. Особливо небезпечних психотропних речовин, обіг яких заборонено
 - Б. Особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено
 - В. Психотропних речовин, обіг яких обмежено
 - Г. Наркотичних засобів, обіг яких обмежено
3. Згідно «Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», затвердженого Кабінетом Міністрів України від 6 травня 2000 р. (№770) ефедрон включено до:
 - А. Особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено
 - Б. Особливо небезпечних психотропних речовин, обіг яких заборонено
 - В. Наркотичних засобів, обіг яких обмежено
 - Г. Психотропних речовин, обіг яких обмежено

4. Згідно «Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», затвердженого Кабінетом Міністрів України від 6 травня 2000 р. (№770) діазепан включено до:
- А. Особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено
 - Б. Особливо небезпечних психотропних речовин, обіг яких заборонено
 - В. Наркотичних засобів, обіг яких обмежено
 - Г. Психотропних речовин, обіг яких обмежено і стосовно яких допускаються виключення деяких заходів контролю
5. Згідно «Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», затвердженого Кабінетом Міністрів України від 6 травня 2000 р. (№770) феназепам включено до:
- А. Особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено
 - Б. Особливо небезпечних психотропних речовин, обіг яких заборонено
 - В. Наркотичних засобів, обіг яких обмежено
 - Г. Психотропних речовин, обіг яких обмежено і стосовно яких допускаються виключення деяких заходів контролю
6. Прекурсори – це сполуки:
- А. Які володіють наркотичними властивостями
 - Б. Які чинять психотропну дію
 - В. На основі і за допомогою яких можливо отримати наркотичні та психотропні речовини
 - Г. За допомогою яких можливо отримати наркотичні та психотропні речовини
7. За дією на організм героїн відноситься до:
- А. Стимуляторів ЦНС
 - Б. Депресантів ЦНС
 - В. Галюциногенів
 - Г. Дисоціативних психотропних речовин
8. За дією на організм ефедрон відноситься до:
- А. Стимуляторів ЦНС

- Б. Депресантів ЦНС
 - В. Галюциногенів
 - Г. Дисоціативних психотропних речовин
9. За дією на організм мускарин відноситься до:
- А. Стимуляторів ЦНС
 - Б. Депресантів ЦНС
 - В. Галюциногенів
 - Г. Дисоціативних психотропних речовин
10. За дією на організм канабіноїди відносяться до:
- А. Стимуляторів ЦНС
 - Б. Депресантів ЦНС
 - В. Галюциногенів
 - Г. Дисоціативних психотропних речовин
11. За дією на організм до психотоміметиків відноситься:
- А. Морфін
 - Б. ЛСД
 - В. Ефедрин
 - Г. Кофеїн
12. За дією на організм до депресантів ЦНС відноситься:
- А. Морфін
 - Б. Кофеїн
 - В. Ефедрин
 - Г. Кокаїн
13. За дією на організм до стимуляторів ЦНС відноситься:
- А. Морфін
 - Б. Етанол
 - В. Псилоцибін
 - Г. Кокаїн

Контрольні питання до практичної роботи № 2

1. Основні структурні одиниці наркологічної допомоги населенню в Україні.
2. Зростання немедичного вживання психоактивних речовин.
3. Правовий метод боротьби з наркоманією.

4. Основні міжнародні договори з контролю над наркотиками і ПАР. Координаторські структури в Україні та їхня діяльність.
5. Кримінальна відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Практична робота № 3

ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ОСНОВИ ПРОФІЛАКТИКИ ТЮТЮНОПАЛІННЯ

Тестові завдання до практичної роботи № 3

1. Основний компонент тютюнового диму:
 - А. Нікотин
 - Б. Анабазин
 - В. Коніїн
 - Г. Синильна кислота
2. До якої групи речовин відносять нікотин:
 - А. Алкалоїди
 - Б. Аміноглікозиди
 - В. Ліпіди
 - Г. Сесквітерпенові глікозиди
3. Тютюн – однорічна рослина родини:
 - А. Пасльонових
 - Б. Рожевих
 - В. Мальвових
 - Г. Айстрових
4. Яка стадія нікотинової залежності характеризується епізодичним курінням не більше 5 цигарок на день та не викликає змін у діяльності нервової системи?
 - А. Перша стадія
 - Б. Друга стадія
 - В. Третя стадія
 - Г. Четверта стадія

5. Тютюн не застосовується:
 - А. У текстильній промисловості
 - Б. Як інсектицид
 - В. Як засіб для лікування педикульозу
 - Г. Для виробництва лакофарбових матеріалів
6. Тютюновий дим не містить:
 - А. Цианокобаламін
 - Б. Синильну кислоту
 - В. Кадмій
 - Г. Арсен
7. За хімічною структурою нікотин є похідним:
 - А. Ізохіноліну
 - Б. Піридину
 - В. Тропану
 - Г. Хіноліну
8. З якої рослинної сировини виділяють нікотин?
 - А. Мак снодійний
 - Б. Тютюн звичайний
 - В. Омела біла
 - Г. Подорожник ланцетоподібний
9. Одними з перших почали куріння тютюну:
 - А. Стародавні греки
 - Б. Американські індіанці
 - В. Росіяни
 - Г. Європейці
10. Які токсичні речовини можуть входити до тютюнового диму?
 - А. Ціаніди, арсен, чадний газ
 - Б. Хлорофос, метафос
 - В. Морфін, кодеїн
 - Г. Бензен, анілін
11. Стадії нікотинового синдрому розвиваються індивідуально і залежать від багатьох причин:
 - А. Віку
 - Б. Статі

- В. Фізичного стану
 - Г. Все перелічене
12. Перша випалена цигарка може викликати неприємні відчуття:
- А. Кашель
 - Б. Головний біль
 - В. Запаморочення
 - Г. Все перелічене
13. Яка рослинна речовина використовується для виділення тютюну?
- А. Стебло
 - Б. Трава
 - В. Листя
 - Г. Все вказане
14. В сільському господарстві як інсектицид використовують:
- А. Нікотин
 - Б. Хінін
 - В. Ефедрин
 - Г. Атропін
15. Бездимний тютюн, який викликає нікотинову залежність:
- А. Снафф
 - Б. Гашиш
 - В. Крек
 - Г. Анаша
16. Основна діюча речовина снаффу:
- А. Героїн
 - Б. Нікотин
 - В. Морфін
 - Г. Анабазин
17. Суміш тютюну, гашеного вапна, золи та олії називають:
- А. Снафф
 - Б. Снюс
 - В. Насвай
 - Г. Махорка
18. До бездимного тютюну не відносять:
- А. Жувальний тютюн

- Б. Снюс
- В. Насвай
- Г. Сигара

19. Смертельна доза нікотину для людини:
- А. 1 мг на кілограм маси тіла
 - Б. 1 мкг на кілограм маси тіла
 - В. 1 нг на кілограм маси тіла
 - Г. 10 нг на кілограм маси тіла
20. До заходів профілактики тютюнопаління не належить:
- А. Захист на законодавчому рівні прав людей, які палять
 - Б. Заборона реклами будь-яких тютюнових виробів
 - В. Заборона продажу тютюнових виробів неповнолітнім
 - Г. Всебічна інформація про шкоду тютюнових виробів
21. Для лікування нікотинової залежності використовують:
- А. Таблетки, що містять атропін
 - Б. Таблетки, що містять пірацетам
 - В. Таблетки, що містять цитизин
 - Г. Таблетки, що містять кодеїн
22. Який препарат для лікування нікотинової залежності містить нікотин?
- А. Нікоретте
 - Б. Брізантін
 - В. Чампікс
 - Г. Табекс
23. Симптомом гострого отруєння нікотином є:
- А. Нудота
 - Б. Пітливість
 - В. Судоми
 - Г. Все перелічене
24. В якому органі нікотин знешкоджується?
- А. Печінка
 - Б. Нирки
 - В. Надниркові залози
 - Г. Селезінка

25. Тютюнопаління негативно впливає на систему організму:
- А. Репродуктивну
 - Б. Серцево-судинну
 - В. Дихальну
 - Г. Все перелічене

Контрольні питання до практичної роботи № 3

1. Загальна характеристика нікотинової залежності.
2. Нікотинова залежність (залежність від тютюну).
3. Стадії нікотинової залежності.
4. Історія використання тютюну американськими індіанцями.
5. Фармакологічне лікування тютюнопаління
6. Тютюн у сільському господарстві.
7. Тютюн у промисловості.
8. Тютюн у народній медицині.
9. Бездимне застосування тютюну.
10. Симптоми гострого отруєння нікотинном.
11. Токсикологічна характеристика нікотину.
12. Фармакологічне лікування нікотинової залежності.
13. Первинна профілактика тютюнопаління. Заходи первинної профілактики спрямовані на запобігання початку паління.
14. Вторинна профілактика тютюнопаління.
15. Вплив основних компонентів тютюнового диму на організм людини.
16. Невідкладна допомога при отруєнні нікотинном.
17. Державна політика України щодо боротьби з тютюнопалінням.
18. Виділення нікотину з біологічного матеріалу.
19. Методи виявлення нікотину.

Практична робота № 4

МЕТАБОЛІЗМ ЕТАНОЛУ ТА МЕТОДИ ЙОГО ВИЯВЛЕННЯ

Тестові завдання до практичної роботи № 4

1. Речовини в організмі під дією ферментів піддаються різним перетворенням. Який напрямок метаболізму характерний для спирту етилового:
 - А. Окиснення
 - Б. Гідроксилювання
 - В. Дезалкілювання
 - Г. Кон'югація
2. При отруєнні антифризами, які виготовлені на основі етиленгліколю, використовують біохімічний антидот:
 - А. Налорфін
 - Б. Етанол
 - В. Атропін
 - Г. Амлінітрит
3. Які речовини зумовлюють розвиток метаболічного синдрому при отруєнні етиленгліколем:
 - А. Гліколевий альдегід
 - Б. Гліколат
 - В. Всі вказані
 - Г. Гліоксилат
4. Максимальна концентрація алкоголю в крові спостерігається за:
 - А. 1,5–2 год
 - Б. 30 хв
 - В. 4 год
 - Г. 15 год
5. Основним метаболітом етанолу є:
 - А. Формальдегід
 - Б. Метанол
 - В. Ацетальдегід
 - Г. Кислота *n*-амінобензойна
6. Етанол використовується в медицині як:

- А. Антидепресант
 - Б. Антисептик
 - В. Снодійне
 - Г. Заспокійливе
7. Яка речовина відноситься до групи депресантів, які пригнічують центральну нервову систему?
- А. Етанол
 - Б. Кислота синильна
 - В. Фенол
 - Г. Формальдегід
8. Концентрація етанолу в крові виражається в:
- А. Молях
 - Б. Процентах
 - В. Проміле
 - Г. Грамах
9. Алкогольне сп'яніння середнього ступеня, залежно від концентрації етанолу в крові, буде при:
- А. 0,4–0,5‰
 - Б. 1,5–2,49‰
 - В. 0,9–1,49‰
 - Г. 3,5–5,0‰

Контрольні питання до практичної роботи № 4

1. Перша допомога при гострому отруєнні етанолом.
2. Перша допомога при гострому етиленгліколем.
3. Сивушне масло. Склад сивушних масел та їх токсична дія на організм людини.
4. Токсикологія етилового спирту.
5. Правила збору зразків крові для проведення хіміко-токсикологічного аналізу на етанол та його метаболіти.
6. Визначення алкоголю в сечі.
7. Визначення алкоголю в слюні.
8. Визначення алкоголю в повітрі, що видихається.
9. Методи виявлення та визначення етанолу.

10. Особливості посмертного перерозподілу етанолу.
11. Хіміко-токсикологічний аналіз етанолу.

Практична робота № 5

МЕТАБОЛІЗМ МЕТАНОЛУ ТА МЕТОДИ ЙОГО ВИЯВЛЕННЯ

Тестові завдання до практичної роботи № 5

1. В процесі метаболізму деяких речовин в організмі утворюється токсична речовина – формальдегід. Він може утворюватись з:
 - А. Етанолу
 - Б. Резорцину
 - В. Метанолу
 - Г. Ацетону
2. При отруєнні метанолом виникає сліпота. Це пов'язано з метаболізмом цієї речовини в організмі з утворенням токсичного метаболіту:
 - А. Кон'югату метанолу
 - Б. Формальдегіду
 - В. Кислоти форміатної
 - Г. Хлороформу
3. Як антидот при отруєнні метанолом використовують:
 - А. Метиленову синь
 - Б. Натрій гідрокарбонат
 - В. Етанол
 - Г. Унітіол
4. До складу сивушного масла, одержаного при ректифікації спирту-сирцю, входить:
 - А. Ізопропанол
 - Б. Всі речовини
 - В. *n*-Пентанол
 - Г. Ізобутанол
5. Який спирт називають «деревним»?
 - А. Метиловий

- Б. Етиловий
 - В. Ізопропіловий
 - Г. Бутиловий
6. До методів природньої детоксикації при гострому отруєнні метанолом відносяться:
- А. Промивання шлунка
 - Б. Всі перелічені
 - В. Форсований діурез з олужненням плазми
 - Г. Перитонеальний діаліз

Контрольні питання до практичної роботи № 5

1. Перша допомога при гострому отруєнні метанолом.
2. Профілактика алкоголізму.
3. Токсична дія метанолу на організм.
4. Хіміко-токсикологічний аналіз метанолу.

Практична робота № 6

ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ОСНОВИ ПРОФІЛАКТИКИ ПРИ ВЖИВАННІ ОПАТІВ ТА ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД НИХ

Тестові завдання до практичної роботи № 6

1. Героїн при потраплянні до організму переважно метаболізує до:
 - А. Кодеїну
 - Б. 6-моноацетилморфіну
 - В. Морфіну
 - Г. 6-ацетилморфіну
2. Похідним морфіну є героїн, який отримують з морфіну шляхом:
 - А. Діацетилювання
 - Б. Метилювання
 - В. Нітрування
 - Г. Сульфування
3. Як називається продукт ацетилювання морфіну?
 - А. Кодеїн
 - Б. Гашиш

- В. Героїн
- Г. Наркотин

4. Щоб виявити, що причиною отруєння є опій, а не морфін, необхідно довести наявність:
 - А. Кислоти ацетатної
 - Б. Кислоти тропової
 - В. Кислоти саліцилової
 - Г. Кислоти меконової
5. Для встановлення причини наркотичного отруєння: опієм або омнопоном, необхідно провести додаткові дослідження на:
 - А. Кислоту меконову
 - Б. Морфін
 - В. Папаверин
 - Г. Тебаїн
6. Алкалоїди опію часто бувають причиною важких отруєнь. Головним алкалоїдом опію є:
 - А. Папаверин
 - Б. Кодеїн
 - В. Морфін
 - Г. Анабазин
7. Який алкалоїд опію не використовується в медицині?
 - А. Папаверин
 - Б. Кодеїн
 - В. Морфін
 - Г. Наркотин
8. Який алкалоїд опію не використовується в медицині?
 - А. Папаверин
 - Б. Героїн
 - В. Морфін
 - Г. Кодеїн
9. Більшість наркотичних та сильнодіючих речовин отримують з рослинної сировини. Яку речовину з наведених отримують синтетичним шляхом?
 - А. Папаверин

- Б. Героїн
- В. Морфін
- Г. Наркотин

10. Хто вперше виділив морфін з опію?

- А. Менделєєв Д.І.
- Б. Сертюрнер Ф.
- В. Швайкова М.
- Г. Дрезер Г.

11. Назвіть рослину, в якій містяться опійні алкалоїди:

- А. Ромашка лікарська
- Б. Мак снодійний
- В. Аїр болотний
- Г. Хінне дерево

12. При гострій інтоксикації опіатами як антидот використовують:

- А. Унітіол
- Б. Аміназин
- В. Атропін
- Г. Налоксон

13. При терапії отруєнь опіатами використовують:

- А. Барбаміл
- Б. Налтрексон
- В. Унітіол
- Г. Кофеїн

14. Який лікарський засіб у своєму складі містить гідрохлориди алкалоїдів опію:

- А. Барбаміл
- Б. Налтрексон
- В. Унітіол
- Г. Омнопон

15. Які алкалоїди входять до складу опію?

- А. Стрихнін, бруцин, резерпін
- Б. Кофеїн, теофілін, теобромін
- В. Атропін, скополамін, кокаїн
- Г. Морфін, кодеїн, папаверин

16. Якою фармакологічною дією можуть володіти алкалоїди опію?
- А. Болезаспокійливою
 - Б. Антигістамінною
 - В. Інгібірують ацетилхолінестеразу
 - Г. Збуджують дихальний центр
17. Який алкалоїд опію входить до складу «Таблеток від кашлю»?
- А. Тебаїн
 - Б. Кодеїн
 - В. Кофеїн
 - Г. Папаверин
18. Яка речовина входить до складу наркотику «Крокодил»?
- А. Героїн
 - Б. Кодеїн
 - В. Морфін
 - Г. Носкапін
19. При отруєнні якими наркотиками спостерігається різке звуження зіниць?
- А. Опіатами
 - Б. Каннабіноїдами
 - В. Кокаїном
 - Г. Метиловим спиртом
20. Який, штучно створений опіат, схожий за дією на героїн?
- А. Ефедрин
 - Б. Метадон
 - В. Трамадол
 - Г. Кофеїн
21. Які алкалоїди містяться у маці снодійному?
- А. Нікотин, анабазин
 - Б. Кокаїн, скополамін
 - В. Ефедрин, ефедрон
 - Г. Морфін, кодеїн
22. Яка речовина відноситься до синтетичних опіоїдів?
- А. Промедол
 - Б. Морфін

- В. Кодеїн
Г. Кофеїн
23. Яка речовина не є алкалоїдом опію?
А. Метадон
Б. Морфін
В. Кодеїн
Г. Носкапін
24. Налоксон використовують при гострій інтоксикації:
А. Барбітуратами
Б. Транквілізаторами
В. Опіатами
Г. Нейролептиками
25. Який алкалоїд опію не можна використовувати для знеболення пологів?
А. Папаверин
Б. Морфін
В. Кодеїн
Г. Носкапін

Контрольні питання до практичної роботи № 6

1. Опіати і опіоїди – фармакологічна характеристика.
2. Рослинні джерела опіатів.
3. Наркотичні засоби маку снодійного.
4. Історична довідка щодо використання опіатів в різних країнах світу.
5. Антидотна терапія.
6. Характеристика окремих представників групи опіатів.
7. Кодеїн. Загальна характеристика. Токсична дія на організм, симптоми інтоксикацій.

Практична робота № 7
ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ОСНОВИ ПРОФІЛАКТИКИ
ВЖИВАННЯ КОКАЇНУ І ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД НЬОГО

Тестові завдання до практичної роботи № 7

1. Кокаїн за хімічною будовою є похідним:
 - А. Фенантрени
 - Б. Ізохіноліну
 - В. Тропану
 - Г. Бензофурану
2. Назвіть рослину, в якій міститься кокаїн:
 - А. *Atropa belladonna*
 - Б. *Datura stramonium*
 - В. *Nyoscyamus niger*
 - Г. *Erythroxylon coca*
3. При проведенні судово-хімічної експертизи в сечі був знайдений екгонін. Про отруєння якою речовиною це свідчить?
 - А. Гашиш
 - Б. Атропін
 - В. Кокаїн
 - Г. Морфін
4. Якою фармакологічною дією володіє кокаїну гідрохлорид?
 - А. Місцевий анестетик
 - Б. Болезаспокійливий засіб
 - В. Снодійний засіб
 - Г. Засіб для збудження дихального центру
5. Кінцевим продуктом метаболізму кокаїну є:
 - А. Етилекгонін та кислота бензойна
 - Б. Екгонін та кислота бензойна
 - В. Бензоілекгонін та кислота бензойна
 - Г. Етилекгонін та кислота оксалатна
6. Які алкалоїди містяться у рослинах роду *Erythroxylon*?
 - А. Кокаїн, гігрин
 - Б. Морфін, кодеїн

- В. Атропін, скополамін
Г. Нікотин, пахікарпін
7. В нелегальному обігу наркотиків важливе місце займає:
А. Тримекаїн
Б. Вальпроат натрію
В. Севін
Г. Кокаїн
8. Кокаїн за хімічною будовою є:
А. Поліфенол
Б. Альдегід
В. Складний естер
Г. Спиртокислота
9. Як називається продукт, отриманий із кокаїну гідрохлориду шляхом екстракції органічним розчинником з лужного середовища?
А. Героїн
Б. Промедол
В. Основа кокаїну
Г. Носкапін
10. «Спідбол» - це суміш:
А. Кокаїну та героїну
Б. Кокаїну та анестезину
В. ЛСД та кодеїну
Г. Кокаїну та промедолу
11. Смертельна пероральна доза кокаїну для дорослої людини складає:
А. Більше 15 г
Б. 10 г
В. 30 г
Г. 1–2 г
12. Кокаїн за дією на організм відноситься до:
А. Галюциногенів
Б. Протизапальних засобів
В. Спазмолітиків

Г. Наркотичних засобів

Контрольні питання до практичної роботи № 7

1. Історія вживання кокаїну.
2. Рослинна сировина, хімічний склад, виробництво кокаїну.
3. Наркотичні засоби коки та застосування кокаїну: листя коки, паста кокаїну, кокаїну гідрохлорид, крек та ін.
4. Дія кокаїну на організм людини, ознаки споживання кокаїну.
5. Симптоми отруєння кокаїном Синдром відміни.
6. Токсикокінетика кокаїну.
7. Основні заходи та методи, що застосовуються для профілактики та лікування кокаїнової наркоманії

Практична робота № 8

ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ОСНОВИ ПРОФІЛАКТИКИ ПРИ ВЖИВАННІ ГАЛЮЦИНОГЕНІВ, АМФЕТАМІНІВ ТА ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД НИХ

Тестові завдання до практичної роботи № 8

1. Рослина кат їстівний (*Catha edulis*) містить алкалоїд:
 - А. Ефедрин
 - Б. Катинон
 - В. Мескалін
 - Г. Псилоцин
2. Рослина ефедра хвощова (*Ephedra equisetina*) містить алкалоїд:
 - А. Катин
 - Б. Мускарин
 - В. Псилоцибін
 - Г. Ефедрин
3. Кактус пейот (*Lophophora williamsii*) містить галюциногенний алкалоїд:
 - А. Норефедрин
 - Б. Мескалін
 - В. Бруцин

Г. Анабазин

4. Фізіологічними симптомами у людини після вживання амфетамінів є:
 - А. Звуження зіниць
 - Б. Пригнічення дихання
 - В. Стимулювання дихання
 - Г. Розширення зіниць
5. При вживанні амфетамінів спостерігають:
 - А. Прискорення серцебиття
 - Б. Пригнічення дихання
 - В. Серцебиття не змінюється
 - Г. Підвищення апетиту
6. Фізіологічними симптомами вживання амфетамінів у людини є:
 - А. Зниження пульсу
 - Б. Падіння артеріального тиску
 - В. Звуження зіниць
 - Г. Прискорення пульсу
7. Алкалоїд ефедрин є:
 - А. Анальгетиком
 - Б. α -, β -адреностимулятором
 - В. Снодійним засобом
 - Г. Холіноблокатором
8. Вживання амфетамінів сприяє розвитку:
 - А. Нарколепсії
 - Б. Агресивності і психозів
 - В. Психоемоційний стан не змінюється
 - Г. Стану спокою
9. Як впливає на апетит вживання амфетамінів:
 - А. Знижується
 - Б. Не змінюється
 - В. Підвищується
 - Г. Вплив важко передбачити
10. Деякі амфетаміни в певних дозах можуть проявляти:

- А. Гіпотонію
 - Б. Бронхозвужуючу дію
 - В. Антиаритмічну дію
 - Г. Галюциногенну і психотропну дію
11. Одним з основних важких наслідків прийому амфетаміну є збільшення ймовірності:
- А. Інсульту
 - Б. Гіпотонії
 - В. Бронхоспазму
 - Г. Пригнічення серцебиття
12. Метилендіоксиамфетамін викликає психотропні ефекти, що проявляються:
- А. Погіршенням настрою
 - Б. Поліпшенням настрою
 - В. Пригніченням свідомості
 - Г. Підвищенням напруженості
13. Метилендіоксиамфетамін є похідним:
- А. Фенолу
 - Б. Фурану
 - В. Ізохіноліну
 - Г. Фенілалкіламіну
14. Метилендіоксиамфетамін при вживанні викликає:
- А. Фізичну залежність
 - Б. Психічну залежність
 - В. Фізичну і психічну залежність
 - Г. Емоційну залежність
15. Одним з наркотичних засобів, що за силою галюциногенних ефектів наближається до ЛСД є:
- А. Метамфетамін
 - Б. Метилендіоксиамфетамін
 - В. Диметоксибромфетамін
 - Г. Ефедрон
16. Диметоксибромфетамін за галюциногенною активністю:
- А. Перевищує ЛСД

- Б. Є рівним з ЛСД
 - В. Не проявляє галюциногенних ефектів ЛСД
 - Г. Незначною мірою поступається ЛСД
17. Наркотик диметоксибромамфетамін при вживанні чинить:
- А. Стимулюючий ефект
 - Б. Зміну кольорого сприйняття
 - В. Полегшує сприйняття власних проблем
 - Г. Усе вказане вірно
18. Диметоксиметиламфетамін за галюциногенною активністю:
- А. Перевершує мескалін
 - Б. Подібний до мескаліну
 - В. поступається мескаліну
 - Г. Не проявляє ефектів мескаліну
19. Диметоксихлорамфетамін проявляє галюциногену активність, що у порівнянні з диметоксибромамфетаміном:
- А. Перевершує його
 - Б. Є низькою
 - В. Є близькою до нього
 - Г. Дія залежить від дози
20. Найбільш психоактивною формою ЛСД є його:
- А. L-ізомер
 - Б. Суміш L- та D-ізомеру
 - В. D-ізомер
 - Г. Будь-яка форма ЛСД
21. При тривалому вживанні ЛСД розвивається:
- А. Фізична залежність
 - Б. Емоційна залежність
 - В. Фізична і психічна залежність
 - Г. Емоційна і психічна залежність
22. Галюциноген ЛСД є похідним:
- А. Хіназолону
 - Б. Амфетаміну
 - В. Індолу
 - Г. Поліфенолу

23. При вживанні ЛСД спостерігаються:
- А. Деградація особистості
 - Б. Порушення пам'яті
 - В. Суїцидальні думки і вчинки
 - Г. Усе вказане вірно
24. Псилоцин і псилоцибін є похідними:
- А. Диметилтриптаміну
 - Б. Ефедрону
 - В. ЛСД
 - Г. Діетилтриптаміну
25. Яка з психоактивних речовин викликає психоз, що майже не можливо відрізнити від шизофренії:
- А. ЛСД
 - Б. Кетамін
 - В. Декстрометорфан
 - Г. Фенциклідин

Контрольні питання до практичної роботи № 8

1. Назвіть основні причини виникнення наркоманій.
2. Визначте поняття про фенілалкіламіни та вкажіть основні принципи їх класифікації.
3. Охарактеризуйте фенілалкіламіни природнього походження.
4. Вкажіть основні групи синтетичних фенілалкіламінів.
5. Зазначте основні фізіологічні ефекти від вживання фенілалкіламінів.
6. Охарактеризуйте токсичні ефекти від вживання амфетамінів та метамфетамінів при зловживанні ними.
7. Назвіть заходи надання допомоги та основні принципи лікування отруєнь амфетамінами та метамфетамінами.
8. Сформулюйте поняття про галюциногенні та дисоціативні психотропні речовини.
9. Зазначте основні фізіологічні ефекти від вживання диетиламіду лізергінової кислоти. В чому проявляється негативний вплив ЛСД на психіку та фізичне здоров'я людини?

10. Назвіть найважливіші у токсикологічному відношенні галюциногени з групи похідних диметилтриптаміну. В чому полягає головна небезпека вживання псилоцину та псилоцибіну?
11. Охарактеризуйте небезпеку та можливі наслідки від вживання фенциклідину.
12. Вкажіть основні наслідки зловживань та немедичного використання кетаміну.
13. Назвіть основні негативні наслідки немедичного вживання декстрометорфану.

Практична робота № 9

ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ОСНОВИ ПРОФІЛАКТИКИ ПРИ ВЖИВАННІ КАНАБІНОЇДІВ ТА ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД НИХ

Тестові завдання до практичної роботи № 9

1. Назвіть рослину, в якій містяться канабіноїди?
 - А. *Calendula officinalis*
 - Б. *Cannabis sativa*
 - В. *Coriandrum sativum*
 - Г. *Claviceps purpurea*
2. Назвіть основну діючу речовину, яка входить до складу коноплі посівної:
 - А. Канабінол
 - Б. Наркотин
 - В. Героїн
 - Г. Кокаїн
3. Які наркотичні засоби отримують з коноплі посівної?
 - А. Атропін, скополамін
 - Б. Морфін, кодеїн
 - В. Кокаїн, героїн
 - Г. Марихуана, гашиш
4. Головною діючою речовиною марихуани є:
 - А. Барбаміл

- Б. Наркотин
- В. Тетрагідроканабінол
- Г. Кокаїн

5. Який наркотичний засіб отримують з коноплі посівної з додаванням синтетичного аналогу тетрагідроканабінолу?
- А. Гашиш
 - Б. Гашишна олія
 - В. Марихуана
 - Г. Спайс
6. Що собою представляє марихуана?
- А. Екстракт рослинного матеріалу або смола канабісу
 - Б. Висушена та подрібнена верхня частина рослини з листям та квітками
 - В. Висушені корні коноплі
 - Г. Смола, вироблена канабісом в визначений період розвитку рослини
7. Що собою представляє гашиш?
- А. Смола, вироблена канабісом в визначений період розвитку рослини
 - Б. Екстракт рослинного матеріалу або смола канабісу
 - В. Висушена та подрібнена верхня частина рослини з листям та квітками
 - Г. Висушені корні коноплі
8. Який наркотичний ефект викликають «Спайси»?
- А. Збуджують дихальний центр
 - Б. Психоактивний ефект
 - В. Болезаспокійливу дію
 - Г. Інгібують ацетилхолінестеразу
9. «Курильні суміші» це:
- А. Висушена рослинна сировина з коноплі
 - Б. Висушена рослинна сировина з додаванням синтетичних канабіноїдів
 - В. Сигарети з марихуаною
 - Г. Екстракт рослинного матеріалу або смола канабісу

10. Для лікування якого захворювання у комплексній терапії можуть використовуватись канабіс та препарати з нього?
- А. Артеріальної гіпертензії
 - Б. Ішемічної хвороби серця
 - В. Онкологічних захворювань
 - Г. Цукрового діабету
11. Для лікування якого захворювання у комплексній терапії можуть використовуватись канабіс та препарати з нього?
- А. Цукровий діабет
 - Б. СНІД
 - В. Ішемічна хвороба серця
 - Г. Артеріальна гіпертензія
12. В якості якого засобу використовуються препарати канабісу в медичній практиці?
- А. Заспокійливі засоби
 - Б. Протиблювотні засоби при хіміотерапії
 - В. Для лікування ішемічної хвороби серця
 - Г. Для збудження дихального центру

Контрольні питання до практичної роботи № 9

1. Історична довідка про вживання канабіноїдів.
2. Фізико-хімічні властивості канабіноїдів.
3. Наркотичні засоби з рослин роду *Cannabis* та застосування канабіноїдів.
4. Токсична дія канабіноїдів на організм людини та наслідки вживання наркотичних засобів з коноплі.
5. Методи профілактики та лікування залежності від канабіноїдів. ĩ

Практична робота № 10
ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ОСНОВИ ПРОФІЛАКТИКИ
ПРИ ВЖИВАННІ ПСИХОТРОПНИХ ПРЕПАРАТІВ ТА
ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД НИХ

Тестові завдання до практичної роботи № 10

1. Згідно «Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», затвердженого Кабінетом Міністрів України від 06.05.2000 р. (№770) барбітал включено до:
 - А. Особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено
 - Б. Особливо небезпечних психотропних речовин, обіг яких заборонено
 - В. Наркотичних засобів, обіг яких обмежено
 - Г. Психотропних речовин, обіг яких обмежено і стосовно яких допускається виключення деяких заходів контролю
2. До якої фармакологічної групи відноситься фенobarбітал?
 - А. Снодійні засоби
 - Б. Наркотичні анальгетики
 - В. Нейролептики
 - Г. Транквілізатори
3. Згідно «Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», затвердженого Кабінетом Міністрів України від 06.05.2000 р. (№770) діазепам включено до:
 - А. Особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено
 - Б. Особливо небезпечних психотропних речовин, обіг яких заборонено
 - В. Наркотичних засобів, обіг яких обмежено
 - Г. Психотропних речовин, обіг яких обмежено і стосовно яких допускається виключення деяких заходів контролю
4. До якої фармакологічної групи відноситься аміназин?
 - А. Снодійні засоби
 - Б. Антигістамінні засоби

- В. Нейролептики
 - Г. Транквілізатори
5. Розжовування якого препарату викликає набряк слизової оболонки рота?
- А. Фенобарбітал
 - Б. Аміназин
 - В. Діазепам
 - Г. Радедорм
6. Який з наведених препаратів містить сульфур?
- А. Барбаміл
 - Б. Аміназин
 - В. Фенобарбітал
 - Г. Діазепам
7. Передозування якими препаратами викликає сухість у ротовій порожнині?
- А. Барбітал
 - Б. Нітразепам
 - В. Дипразин
 - Г. Кодеїн
8. Яка з наведених речовин належить до транквілізаторів?
- А. Тизерцин
 - Б. Діазепам
 - В. Гексенал
 - Г. Промедол
9. Найчастіше при отруєнні фенотіазинами смерть настає:
- А. У перші години отруєння
 - Б. Протягом доби
 - В. На 2–3 добу
 - Г. На 4–5 добу
10. Яка з наведених речовин належить до нейролептиків?
- А. Діазепам
 - Б. Аміназин
 - В. Кофеїн
 - Г. Барбітал

11. Яку фармакологічну дію проявляє барбітурова кислота?
- А. Наркотичну
 - Б. Снодійну
 - В. Нейролептичну
 - Г. Не проявляє фармакологічної дії
12. Яка з наведених речовин не є похідним 1,4-бензодіазепіну?
- А. Тизерцин
 - Б. Нітразепам
 - В. Еленіум
 - Г. Діазепам
13. Який з барбітуратів займає перше місце в світі за обсягами виробництва?
- А. Барбаміл
 - Б. Етамінал натрію
 - В. Фенобарбітал
 - Г. Циклобарбітал
14. Який специфічний антидот призначається при отруєнні транквілізаторами?
- А. Унітіол
 - Б. Сульфат магнію
 - В. Налоксон
 - Г. Флумазеніл
15. Яка процедура підвищує виділення барбітуратів з організму при отруєннях?
- А. Промивання шлунку
 - Б. Введення послаблюючих засобів
 - В. Форсований діурез з підлюговуванням крові
 - Г. Введення ентеросорбентів
16. Яка з наведених речовин належить до барбітуратів?
- А. Діазепам
 - Б. Гексенал
 - В. Тизерцин
 - Г. Еленіум
17. Які антагоністи призначають при отруєнні фенотіазинами?

- А. Атропін
 - Б. Аміностигмін і норадреналін
 - В. Налорфін і налоксон
 - Г. Флумазеніл
18. До якої фармакологічної групи належить еленіум?
- А. Нейролептики
 - Б. Антидепресанти
 - В. Психостимулятори
 - Г. Транквілізатори
19. Який з бензодіазепінів займає перше місце за обсягами виробництва?
- А. Еленіум
 - Б. Дазепам
 - В. Нітразепам
 - Г. Оксазепам
20. До якої фармакологічної групи належить веронал?
- А. Транквілізатори
 - Б. Антидепресанти
 - В. Снодійні
 - Г. Нейролептики
21. Яка країна є найбільшим виробником бензодіазепінів у світі?
- А. США
 - Б. Китай
 - В. Росія
 - Г. Німеччина
22. Трапилось гостре отруєння діазепамом. Виберіть для лікування специфічний антидот:
- А. Активоване вугілля
 - Б. Реополіглюкін
 - В. Флумазеніл
 - Г. Дикаптол
23. Дія транквілізаторів посилюється у присутності:
- А. Етанолу
 - Б. Фенотіазинів

- В. Барбітуратів
Г. Всіх названих речовин
24. Який з транквілізаторів при метаболізмі не утворює продукт з первинною ароматичною аміногрупою?
А. Еленіум
Б. Нітразепам
В. Оксазепам
Г. Діазепам
25. Зниження основного обміну і гіпотермія виникають при отруєннях:
А. Саліцилатами
Б. Фенотіазинами
В. Барбітуратами
Г. Амфетамінами
26. Порушення внаслідок гіпотонії язиково-ковтального м'язу та западання язика є найбільш серйозним ускладненням при отруєнні:
А. Опіатами
Б. Амфетамінами
В. Барбітуратами
Г. Фенотіазинами

Контрольні питання до практичної роботи № 10

1. Будова і фізико-хімічні властивості похідних 1,4-бензодіазепіну.
2. Токсикологічна характеристика та механізм токсичної дії похідних 1,4-бензодіазепіну.
3. Напрямки метаболізму похідних 1,4-бензодіазепіну.
4. Загальні принципи лікування отруєнь похідними 1,4-бензодіазепіну.
5. Міри профілактики отруєнь та зловживань похідними 1,4-бензодіазепіну.
6. Будова та фізико-хімічні властивості похідних фенотіазину.
7. До якої фармакологічної групи належать похідні фенотіазину. Їх роль у сучасній медицині.

8. Токсична дія фенотіазинів на організм та симптоми гострих та хронічних отруєнь.
9. Заходи першої допомоги при отруєннях фенотіазинами та основні напрямки лікування отруєнь.
10. Хімічна будова та фізико-хімічні властивості похідних барбітурової кислоти.
11. Токсична дія на організм та симптоми гострих і хронічних отруєнь барбітуратами.
12. Характеристика клінічних стадій інтоксикації барбітуратами.
13. Заходи першої допомоги при отруєнні барбітуратами та основні напрямки лікування отруєнь.

Перелік питань для поточного та періодичного контролю

Питання за змістовим модулем 1. Загальні питання наркоманій та токсикоманій. Тютюнопаління, алкоголізм

1. Сформулюйте основні завдання, які вирішує наркологія.
2. Дайте визначення термінам «наркотик», «психотропна речовина», «психоактивна речовина».
3. В чому полягають медичний, соціальний і юридичний аспекти проблеми наркологічної термінології?
4. Дайте визначення термінам «наркоманія», «токсикоманія». З чим пов'язана можливість трансформування діагнозу «токсикоманія» в діагноз «наркоманія» і навпаки?
5. Великий наркоманічний синдром та його складові частини.
6. Синдром зміненої залежності та його складові частини.
7. Дайте визначення поняттю «абстинентний синдром» та назвіть причину його виникнення.
8. В чому заключається синдром зміненої реактивності організму при захворюваннях на наркоманію і токсикоманію? Наведіть приклади.
9. Дайте визначення поняттю «токсикоманічна (наркоманічна) інтоксикація». Взаємозв'язок токсикоманічної інтоксикації з гострим отруєнням ПАР.
10. Види класифікації наркотичних і психоактивних речовин.
11. Класифікація наркотичних і психоактивних речовин за походженням.
12. Наведіть приклади ПАР рослинного походження.
13. Наведіть приклади напівсинтетичних і синтетичних ПАР.
14. Класифікація ПАР за специфікою дії на організм. Наведіть приклади.
15. Класифікація ПАР за ступенем обмеження використання та обігу.
16. Назвіть основні групи наркотичних і психотропних речовин згідно національного «Переліку наркотичних, психотропних

речовин, їх аналогів і прекурсорів, що підлягають спеціальному контролю у відповідності з чинним законодавством України».

17. Дайте визначення поняттю «прекурсор», що використовується в сфері контролю за обігом наркотичних і психотропних речовин. Наведіть приклади прекурсорів.
18. Класифікація ПАР за фізико-хімічними властивостями. Галузь використання вказаної класифікації.
19. Назвіть стадії наркоманії.
20. Назвіть етапи лікування наркоманій і токсикоманій.
21. Назвіть методи лікування наркоманій і токсикоманій.
22. В чому полягає замісна підтримуюча терапія?
23. Форми психотерапії при лікуванні наркоманій і токсикоманій.
24. Назвіть методи активної детоксикації організму при гострих отруєннях.
25. Організація наркологічної допомоги в Україні.
26. Методи діагностики наркоманій і токсикоманій.
27. Основні види заходів з профілактики алкоголізму, наркоманії і токсикоманії.
28. Висвітліть питання правового методу боротьби з наркоманією на міжнародному рівні.
29. В чому полягає правовий метод боротьби з наркоманією на національному рівні? Наведіть приклади основних заходів.
30. Роль профілактичної роботи в суспільстві з попередження алкоголізму, наркоманії і токсикоманії та її основні аспекти.
31. Визначення поняття «тютюнопаління».
32. Визначення поняття «нікотинова залежність». Стадії нікотинової залежності.
33. Токсикологічна характеристика нікотину.
34. Застосування тютюну.
35. Токсична дія тютюнопаління на організм людини.
36. Симптоми гострого отруєння нікотинном.
37. Симптоми хронічного отруєння нікотинном.
38. Невідкладна допомога при отруєнні нікотинном.
39. Фармакологічне лікування тютюнопаління.

40. Методи профілактики тютюнопаління.
41. Що являє собою алкоголізм?
42. Що розуміють під поняттям «алкоголь»?
43. Фізико-хімічні властивості та застосування етанолу.
44. Токсикокінетика етанолу.
45. Токсикодинаміка етанолу.
46. Які основні фактори впливають на розвиток алкоголізму?
47. Абстинентний синдром та основні його ознаки.
48. Токсична дія етанолу на ЦНС.
49. Токсична дія етанолу на ШКТ та печінку.
50. Токсична дія етанолу на серцево-судинну та дихальну системи.
51. «Алкогольний синдром плода». Причини та основні прояви.
52. Дія етанолу на слизові оболонки ротової порожнини.
53. Класифікація алкоголізму згідно з клінічними стадіями розвитку захворювання.
54. Від яких факторів залежить прогноз захворювання на алкоголізм?
55. Взаємодія етанолу з лікарськими засобами.
56. Фізико-хімічні властивості та застосування метанолу.
57. Токсична дія метанолу на організм.
58. Сивушне масло. Склад сивушних масел та їх токсична дія на організм людини.
59. Фізико-хімічні властивості та застосування етиленгліколю.
60. Чим обумовлена токсичність при отруєнні етиленгліколем?
61. Що розуміють під терміном «сурогати алкоголю»? Основні клінічні симптоми при отруєнні ними.
62. Клінічна картина при отруєнні етанолом. Перша допомога при отруєнні.
63. Гостре отруєння метанолом. Перша допомога при отруєнні.
64. Гостре отруєння етиленгліколем. Перша допомога при отруєнні.
65. Профілактика алкоголізму.

Питання за змістовим модулем 2. Фармацевтичні аспекти та профілактика вживання наркотичних та психоактивних речовин

1. Загальна характеристика опіатів.
2. Рослинні джерела опіатів.
3. Застосування опіатів в медицині.
4. Антидотна терапія при отруєнні опіатами.
5. Фази опійного абстинентного синдрому.
6. Перша допомога при отруєнні опіатами.
7. Замісна терапія при лікуванні опіатної залежності.
8. Морфін. Загальна характеристика. Токсична дія на організм, симптоми інтоксикацій.
9. Кодеїн. Загальна характеристика. Токсична дія на організм, симптоми інтоксикацій.
10. Омнопон. Загальна характеристика. Використання в медицині.
11. Назвіть основні причини виникнення наркоманій.
12. Визначте поняття про фенілалкіламіни та вкажіть основні принципи їх класифікації.
13. Охарактеризуйте фенілалкіламіни природнього походження.
14. Вкажіть основні групи синтетичних фенілалкіламінів.
15. Зазначте основні фізіологічні ефекти від вживання фенілалкіламінів.
16. Охарактеризуйте токсичні ефекти від вживання амфетамінів та метамфетамінів при зловживанні ними.
17. Назвіть заходи надання допомоги та основні принципи лікування отруєнь амфетамінами та метамфетамінами.
18. Сформулюйте поняття про галюциногенні та дисоціативні психотропні речовини.
19. Зазначте основні фізіологічні ефекти від вживання диетиламід у лізергінової кислоти. В чому проявляється негативний вплив ЛСД на психіку та фізичне здоров'я людини?
20. Назвіть найважливіші у токсикологічному відношенні галюциногени з групи похідних диметилтриптаміну. В чому полягає головна небезпека вживання псилоцину?

21. Охарактеризуйте небезпеку та можливі наслідки від вживання фенциклідину.
22. Вкажіть основні наслідки зловживань та немедичного використання кетаміну.
23. Назвіть основні негативні наслідки немедичного вживання декстрометорфану.
24. Кокаїн: рослинні джерела, фізико-хімічні властивості, хімічна будова.
25. Токсикологічне значення кокаїну та закономірності його поведінки в організмі.
26. Основні напрямки метаболізму кокаїну в організмі людини.
27. Токсикокінетичні характеристики кокаїну.
28. Токсична дія кокаїну на організм людини та симптоми отруєння кокаїном.
29. Основні заходи та методи, що застосовуються для профілактики та лікування кокаїнової наркоманії.
30. Загальне поняття та історичні відомості про канабіноїди.
31. Канабіноїди: рослинні джерела, фізико-хімічні властивості, хімічна будова.
32. Основні наркотичні засоби з коноплі, що мають розповсюдження серед наркоманів.
33. Синтетичні канабіноїди: спайси та курильні суміші.
34. Застосування канабіноїдів в медицині.
35. Токсична дія канабіноїдів на організм людини.
36. Ознаки споживання наркотичних засобів з коноплі.
37. Токсикокінетичні характеристики канабіноїдів.
38. Основи профілактики при вживанні канабіноїдів та залежності від них.
39. Методи детоксикації організму при отруєннях канабіноїдами та лікування канабіноїдної наркоманії.
40. Будова і фізико-хімічні властивості похідних 1,4-бензодіазепіну.
41. Токсикологічна характеристика та механізм токсичної дії похідних 1,4-бензодіазепіну.
42. Напрямки метаболізму похідних 1,4-бензодіазепіну.

43. Загальні принципи лікування отруєнь похідними 1,4-бензодіазепіну.
44. Міри профілактики отруєнь та зловживань похідними 1,4-бензодіазепіну.
45. Будова та фізико-хімічні властивості похідних фенотіазину.
46. До якої фармакологічної групи належать похідні фенотіазину. Їх роль у сучасній медицині.
47. Токсична дія фенотіазинів на організм та симптоми гострих та хронічних отруєнь.
48. Заходи першої допомоги при отруєннях фенотіазинами та основні напрямки лікування отруєнь.
49. Хімічна будова та фізико-хімічні властивості похідних кислоти барбітурової.
50. Токсична дія на організм та симптоми гострих і хронічних отруєнь барбітуратами.
51. Характеристика клінічних стадій інтоксикації барбітуратами.
52. Заходи першої допомоги при отруєнні барбітуратами та напрямки лікування отруєнь.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Основна

1. Баюрка С. В., Бондар В. С., Карпушина С. А. та ін. Фармацевтичні аспекти тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії і токсикоманії: навчальний посібник для студентів денної та заочної (дистанційної) форми навчання (дисципліна за вибором студента). Х., 2017. 210 с.
2. Гавенко В. Л., Бітенський В. С., Абрамов В. А. та ін. Психіатрія і наркологія: підручник; за ред. В. Л. Гавенка, В. С. Бітенського. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: ВСВ “Медицина”, 2015. 512 с.
3. Нековаль І. В., Казанюк Т. В. Фармакологія: підручник. К.: ВСВ “Медицина”, 2018. 520 с.
4. Кожина Г. М., Марута Н. О., Юр’єва Л. М. та ін., Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці: навчальний посібник. К.: ВСВ “Медицина”, 2019. 344 с.
5. Drugs of abuse a dea resource guide. U.S. Department of Justice. 2020. 112 p.
6. Preedy V. R. Neuropathology of Drug Addictions and Substance Misuse. Vol. 3: General Processes and Mechanisms, Prescription Medications, Caffeine and Areca, Polydrug Misuse, Emerging Addictions and Non-Drug Addictions Academic Press is an imprint of Elsevier. 2016. 1017 p.
7. Rabi A. Analysis of Drugs of Abuse. Springer Science+Business Media, LLC, part of Springer Nature. 2018. 234 p.

Додаткова

1. Басенко І. Л., Буднюк О. О., Владика А. С. та ін. *Анестезіологія, інтенсивна терапія та невідкладні стани: навчальний посібник.* Суми: Університетська книга, 2017. 584 с.
2. Владыка А. С., Шандра А. А., Хома Р. Е., Воронцов В. М. *Ноцицепция и антиноцицепция: теория и практика.* Винница: ФОП “Каштелянов А. И.”, 2012. 176 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського.
URL: <http://nbuv.gov.ua>
2. Наукова бібліотека ОНУ. URL: <http://library.onu.edu.ua/>
3. Спеціальності та освітні програми факультету хімії та фармації.
URL: <http://chempharm.onu.edu.ua/pro-fakultet/spetsialnosti-ta-osvitni-prohramy>
4. Психіатрія і наркологія.
URL: https://pidru4niki.com/76594/meditsina/psihiatriya_i_narkologiya
5. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України.
URL: www.moz.gov.ua
6. Офіційний сайт Державної служби України з лікарських засобів та контролю наркотиками. URL: www.dls.gov.ua
7. Сайт журналу «Фармацевт практик». URL: fp.com.ua
8. Офіційний сайт журналу «Провізор». URL: www.provisor.com.ua
9. Офіційний сайт журналу «Аптека». URL: <https://www.apteka.ua/>
10. Офіційний сайт Компендіум — лікарські препарати. URL: <https://compendium.com.ua/uk/>
11. Інформаційний ресурс Scopus. URL: www.elsevier.com/scopus
12. Інформаційний ресурс Web of Science.
URL: <https://mjl.clarivate.com/home>

Навчальне видання

ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТОКСИКОМАНІЇ ТА НАРКОМАНІЇ

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних робіт для студентів III курсу
факультету хімії та фармації
спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація»

Електронне практичне видання

Укладачі:

Хома Руслан Євгенійович
Щербакова Тетяна Михайлівна
Цісак Альона Олександрівна
Топоров Сергій Васильович

В авторській редакції

Затвердж. авт. 13.10.2023. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним
забезпеченням для читання файлів формату PDF.
Обсяг 0,8 МБ. Зам. № 2673.

Видавець і виготовлювач
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.
65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12, Україна
Тел.: (048) 723 28 39, e-mail: druk@onu.edu.ua